

SJY sodan jäljiltä Japanin kruununprinssi Akihiton Suomen vierailuun

SJY:n historiikkia vuosina 1944-1985

Teksti: Olli Juvonen

Vuonna 1944 koko Japanin suurlähetystö jätti Suomen ja sodan takia meillä ei ollut diplomaattisia suhteita Japanin kanssa vuosina 1945-1953. Suomalais-Japanilaisen Yhdistyksen kannalta tämä tilanne oli hyvin tukala ja odotettiin jopa, että toiminta lakkautettaisiin. Niinpä yhdistys vajosi latenttiin olotilaan. Ei ollut toimintaa eikä jäsenmaksuja peritty.

Aivan kuollutta toiminta ei kuitenkaan ollut, vaan puheenjohtaja ja sihteeri katsoivat, että lain säätämät toiminnot tuli hoidettua. Niinpä tältä ajalta löytyy niin tilintarkastuksetkuin vuosikertomuksetkin melkein joka vuodelta. Yhdistyksen perustajajäsen professori **G.J. Ramstedt** jatkoi puheenjohtajana kuolemaansa saakka, vuoteen 1950.

Suomen ja Japanin diplomaattiset suhteet solmittiin jälleen 1953 ja seuraavana vuonna katsottiin, että olisi sopivaa aloittaa yhdistyksen toiminta.

Vuonna 1955 pidetyssä kokouksessa valittiin aktiivisesti yhdistystä kehittäneet eversti **Karikoski** puheenjohtajaksi ja eversti **P.O. Ekholm** varapuheenjohtajaksi. Muut jäsenet olivat herra **Yläanne**, **Hannes Vartama** ja **W. Wahlroos**. Kunniapuheenjohtajaksi nimettiin pääkonsuli **S. Yuhashi** ja **S. Tagami** nimettiin japanilaiseksi sihteeriksi. Seuraavan vuoden helmikuun 2. p:nä järjestettiin ”uudetsyntymisen” juhla ravintola Motissa. Eversti P.O. Ekholm oli tällöin yhdistyksen puheenjohtajana.

Uusi kukoistus

Vuonna 1958 tuli lääketieteen tohtori **Martti J. Mustakallio** seuran hallituksen johtoon. Sotilasvalta vaihtui lääkärivalttaan. Hän oli useiden aikalaisten mukaan harvinaisen reipas ja innostava. Duodecim aikakauskirjan mukaan häntä kutsuttiin ”maailman iloisimmaksi lääkäriksi”, ja hän toimi mm. Lappeenrannan kylpylän johtajana, johtoteemana terveys. Japanilainen kylpemiskulttuuri oli hänelle tuttu.

Vallan vaihdosta huolimatta jotain säilyi entisestä: loisteliaat juhlat alkoivat jälleen.

Kunniapuheenjohtaja **Arvo V. Savolainen** kirjoittaa artikkelissaan ”Kerronta Suomalais-Japanilainen Yhdistys Ry:n 50-Vuotisesta toiminnasta” yhdistyksen julkaisussa nro. 4: ”Koska kulkuyhteydet Japaniin olivat noina vuosina vielä kovin hankalat, toiminta keskittyikin juuri noihin eksoottisiin, Adlonin peilialissa vietettyihin juhliin odoteltaessa japanilaisia ja japanilaisuutta maahamme. Japanilaisuudesta antoivat tuolloin aavistuksen vuosittain järjestettyihin arpajaisiin saadut, Japanin suurlähettiläiden lahjoittamat arvokkaat arpajaisvoitot sekä suurlähettiläiden suurenmoiset vastaanotot kotonaan yhdistyksemme jäsenille.”

Professori Mustakallion poismenon jälkeen vuonna 1969 puheenjohtajaksi tuli johtaja Arvo V. Savolainen, joka oli ollut aiemmin aktiivisesti mukana toiminnassa. Hänen vanhempansa olivat menneet Japaniin Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen lähetteinä 1907. Japanissa syntynyt Savolainen puhui täydellisesti japanin kieltä. Hän toimikin puheen-

johtajana 1981 saakka lukuun ottamatta lyhyttä jaksoa 1972, jolloin lääketieteen tohtori **Martti Sulamaa** oli tehtävässä. Hän oli kansainvälisesti ja Japanissa tunnettu nk. talidomidi lasten hoidon kehittäjänä. Savolainen oli toiminut Helsingin olympialaisten aikana Japani joukkueen Olympia-Attachena (yhdessä **Chujo Watanaben** kanssa).

Savolaisen puheenjohtajuuden aikana lentoyhteyksien parannuttua ja henkilökohtaisten suhteiden kehittyttyä, SJY:n 40-vuotisjuhliin 1975 saapui Suomen Sapporossa toimiva, kunniakonsuli **Matsuzaka** 45 hengen seurueineen ja Hokkaidon kuvernööri **Dogakinai** puolisonsa ja 10 hengen seurueen kanssa.

Ihmiset ja kansainvälistyminen

Maailma alkoi kuitenkin muuttua 1960-luvulla, ihmiset liikkuvat eri maissa ja kansainvälinen kauppa kasvoi. 1970-luvulla kaupankäynti maittemme välillä melkein kahdeksankertaistui ja sekin vaikutti omalta osaltaan myös kulttuurivaihdon vilkastumiseen. Japanin ja Suomen ajallinen välimatka puolittui, kun suorat Finnairin lennot aloitettiin 1983.

Kaikella tällä oli kytkeytymiä yhdistyksen toimintaan ja siihen liittyviin ihmisiin.

Nissan aloitti autojensa viennin Eurooppaan Suomen kautta. Teekkarien Autokereho teki Datsun Bluebirdillä 100 000 km kestävyystestin, jonka jälkeen toteutettiin opintomatka Japaniin TKK:n teollisuustalouden assistentin **Jaakko Hemmin** johdolla. Hänestä tulikin Japanin ystävä toimien SJY:n puheenjohtajana 1982-1985.

Japani ja Suomi uudistivat diplomaattisuhteensa vuonna 1957 konsulitasolla ja ensimmäisenä suurlähettiläänä Helsingissä toimi **Tasaku Kojima** (1961-1964). Lähetystössä toimi myös kulttuurien lähentämisen kehittämiseksi lähetystösihteerinä **Minoru Yamashita**, jonka puoliso **Pirkko Yamashita** on toiminut SJY:n puheenjohtajana vuodesta 2005 alkaen.

Seuraava suurlähettiläs **Masao Osato** palkkasi valtiotieteiden Maisteri **Leo Niemisen** suurlähetystöön. Ei niinkään yllättäen Nieminen toimi sittemmin SJY:n puheenjohtajana 1986-1989.

Kulttuurisopimus

Puheenjohtaja Savolaisen aikana 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa SJY:n jäsentilaisuuksia hallitsi kaksi suurta keskustelunaihetta – paikallisosastojen perustaminen ja aloitteet Suomen ja Japanin välisen kulttuurisopimuksen aikaansaamiseksi. Hankkeet osoittivat sekä kaukokatseisuutta että ennakkoluulottomuutta. Molemmat hankkeet toteutuivat 1970-luvulla.

SJY teki vuosina 1958-59 ja uudestaan kymmenen vuotta myöhemmin asianomaisille viranomaisille aloitteita kulttuurisopimuksen solmimiseksi Suomen ja Japanin välille. Suomella ei vielä silloin ollut kulttuurisopimusta monenkaan maan kanssa.

Suomen ja Japanin välinen kulttuurisopimus allekirjoitettiin Tokiossa joulukuussa 1978. Kulttuurisopimus kuvastaa omalta osaltaan hyvin SJY:n merkitystä Suomen ja Japanin välisten suhteiden kehittäjänä.

Sopimuksessa Suomen ja Japanin hallitukset ilmaisevat tahtonsa edistää ja kehittää maittensa välistä yhteistyötä kulttuurin ja opetuksen alalla.

Toiminnan laajeneminen Suomessa

Seuran sääntöihin tehtiin muutos 1960-luvulla, joka mahdollisti paikallisosastojen perustamisen. Osastot toimivat aluksi itsenäisinä jaostoina, mutta ne eivät saaneet rekisteröityä.

Ensimmäinen paikallisosasto, Tampereen SJY perustettiin 1977 ja tällä hetkellä paikallisosastoja on seitsemän.

Japanilaiset ystävät

Japanin Helsingissä toimivan konsulaatin, lähetystön ja sitten suurlähetystön henkilökunnan kanssa oli läheistä kanssakäymistä ja yhteistyötä.

Vuonna 1970 oli Osakassa maailmannäyttely, jossa ryhmä SJY:n jäseniä vieraili lokakuussa. Suomen virallisena edustajana Osakassa oli valtionneuvos **K.A. Fagerholm**.

Japaniin perustettiin useita Japani-Suomi Yhdistyksiä, joten yhteistyö sen kuin vilkastui sekä henkilö- että yhdistystasolla. Pääosin Tokiossa toimiva Tokion Japani-Suomi yhdistys perustettiin 1973. Sen kanssa SJY:llä on ollut paljon yhteistyötä vuosien varrella.

Vuoden 1972 talviolympialaiset Sapporossa synnyttivät hokkaidolaisissa kiinnostuksen Suomea kohtaan. Olympialaisissa eräät SJY:n jäsenet olivat tutustuneet

sapporolaisiin. Suomalais-Hokkaidolainen yhdistys perustettiin 1976. Suomen kunniakonsulin **Yuzuke Matsuzakan** säätiö kustansi japanilaisten nuorten Suomen matkoja ja paikallinen nuorkauppakamari oli aktiivinen. Useita delegaatioita kävi ja käy edelleen Suomessa. SJY:n jäsenet organisoivat useita vierailuja suomalaiskodeissa.

Ystäviä SJY:llä ja sen jäsenillä on ollut paljon. Mainitsen tässä muutamia.

Sibeliusta tunnetuksi oli Japanissa tehnyt arvostettu kapellimestari **Akeo Watanabe**. Hänen veljensä lehtimies **Chujo Watanabe** oli monien tuntema ja arvostama Suomen ystävä. Heidän äitinsä oli suomalainen. Japanin tuntija **Ilmari Westerinen** on kirjoittanut heistä kirjan ”Kirsikankukkien vuodet”.

Nykyään yli satavuotias **Yutaka Katayama** on ollut Suomen ystävä vuosikymme-

niä. Hän on entinen Nissanin ja Datsunin johtaja.

Monen SJY:n jäsenen ystävä pianisti **Izumi Tateno** on asunut Suomessa yli 40 vuotta. Hän on ihastuttanut konserteillaan yleisöään ja tänä vuonna on hänen 50. taiteilijajuhlavuotensa.

‘Harvojen ja valittujen’ yhdistyksestä Japanista kiinnostuneille

SJY oli vielä 1970-luvun alussa, kuten se oli alusta astikin ollut ”harvojen ja valittujen” yhdistys. Säännöt edellyttivät, että tuleva jäsen oli jokseenkin tunnettu henkilö ja hänellä täytyi olla lisäksi kaksi suositelijaa yhdistyksestä. Niinpä jäsenmäärä pysyi, kuten haluttiinkin, pienenä.

Professori ja lääketieteen tohtori Martti Sulamaa, joka oli puheenjohtajana vuonna 1972, halusi kuitenkin liberalisoida

toimintaa. Hänen kautensa aikana alkoi yhdistyksen uusi aika ja jäsenmäärä alkoi kasvaa.

Yli 50 vuotta kirjoitettiin asiakirjoihin aina kunkin henkilön titteli. Tämä jäi pois Leo Niemisen puheenjohtaja-kaudella. Näin toiminta muuttui lähemmäksi jäsenistöä ja huomattavasti joustavammaksi.

Harrastepiirejä alettiin kehittää. Pidettiin suurta suosiota saaneita ruuanlaitto kursseja. Kartoitettiin jäsenten kiinnostuksen aiheita aikeena yhdistää samasta aiheesta kiinnostuneet jäsenet, jotka eivät olleet tietoisia toisten samankaltaisten olemassaolosta.

Yhdistys julkaisijana

Jäsenille kirjoitettiin erityisiä jäsentiedotteita 1970 puolivälin tienoilla. Aluksi se oli A4-kokoinen moniste, jota postitettiin aina kun haluttiin tiedottaa jostakin tapahtumasta. Pian siirryttiin A5-kokoon, lisättiin sivuja ja tehtiin kansi. Varsinaisen Jäsentiedote ilmestyi vuonna 1986.

Julkaisupuolella on lisäksi vuodesta 1980 säännöllisesti julkaistu erilaisia kirjasia. Näitä ovat: **Jouko Seppäsen** Japanin Kieli ja Merkillinen Kirjoitusjärjestelmä (1980), **Tuija Kinnusen, Heikki Mallatin** ja **Jouko Seppäsen** Japani Kirjoissa ja Kansissa (1982), **Tuija Kinnusen, Heikki Mallatin** ja **Juha Melarin** Japanilaisesta Tapakulttuurista (1984), sekä **Tuija Kinnunen-Härmälän** toimittama Suomalais-Japanilaisia Suhteita 1935-1985, josta on paljon otteita tässä historiikissa.

Korkean tason kanssakäymistä

Tällä kaudella tapahtui muutoksia myös diplomaattisella tasolla. Ensimmäisen Suomen presidentin valtiovierailun Japaniin teki **Mauno Koivisto** 1985 ja ensimmäinen japanilainen ulkoministeri **Abe** kävi Suomessa.

Suurin tapahtuma oli kuitenkin Japanin keisarihuoneen kruununprinssi **Akihito** ja kruununprinsessa **Michiko** vierailu kesäkuussa 1985. He kävivät yhdistyksemme juurilla eli Kämpin juhlasalissa. SJY:llä oli jäsenistönsä kautta merkittävä rooli vierailua ideoitaessa ja oli vahvasti esillä vierailun tapahtuessa. Arvo V. Savolainen toivotti japaniksi keisarilliset vieraat tervetulleeksi SJY:n järjestämälle vastaanotolle – ilman ulkomaalaisille tyyppillistä

korostusta. Yhdistyksen pitkäaikainen jäsen **Terttu Hirvenoja** toimi kruunun-prinsessa Michikon seuraneitinä.

Aktiivista toimintaa

SJY:n jäsenmäärä kasvoi tasaisesti. Paikallisosastojen ansiosta yhdistyksen toiminta kattoi koko maan. Vuonna 1985 jäseniä oli 327 sekä paikallisosastot mukaan lukien noin 600.

Kulttuurinvaihto oli keskeisellä sijalla. Jäsenistölle tarkoitettujen illanviettojen ohella yhdistys järjesti yleisötilaisuuksia, kuten luentoja, näyttelyitä ja taide-esityksiä. Hyvin suosittu oli vuonna 1983 Jugend-salissa järjestetty ”Harrasta Japania” -näyttely, jossa esitettiin ikebanaa, bonsaita, origamia, go-peliä, japanin kieltä ja puupiiroksia. Tapahtuma antoi kipinän monen edelleenkin jatkuvalle Japani-harrastukselle.

SJY:n vuosijuhla Kämpin juhlasalissa 1938

Japanilaiset Budo-lajit kuten judo, karate ja aikido alkoivat kiinnostaa suomalaisia osittain SJY:n järjestämien tilaisuuksien ansiosta.

Keväällä 1985 seurasta 18 jäsentä olivat Japanin matkalla SJY:n 50-vuotisjuhlan kunniaksi.

Syyskuun 18.pv:nä 1985 vietettiin yhdistyksen ikimuistettava 50-vuotisjuhla Finlandia-talolla. Tilaisuudessa oli niin puheita, musiikkia kuin budō-näytöksiäkin.

Kansakäyminen Japanissa ja erityisesti Tokiossa, Sapporossa ja Kiotossa toimivien Japani-Suomi yhdistysten kanssa oli on edelleen vilkasta.

Lähteet ja viitteet:

- Leo Niemisen artikkelit ja haastattelu
- Leif Baggen SJY:n historiikki SJY:n kotisivulla
- P. O. Ekholmin SJY:n 25-vuotis historiikki
- Olavi Fältin artikkelit eri SJY:n julkaisuissa